

واریس مری

Esophageal varices

تهیه و تنظیم:

گروه آموزش به بیماران ارتقای سلامت بیمارستان مهراد

تاریخ بازنگری: اردیبهشت ۱۴۰۵

واریس مری به تورم یا قطور شدن غیرطبیعی وریدها در بافت پوششی مری (لوله انتقال‌دهنده غذا از دهان به معده) گفته می‌شود. افزایش فشار ورید باب و سیروز کبدی از دلایل اصلی ایجاد آن هستند و در مواردی با پاره شدن رگ‌های واریسی و خونریزی مری، زندگی فرد را دشوار می‌کنند. روش‌های درمان متفاوتی مانند بستن رگ‌های واریس و اسکروتومی وجود دارد که هدف آن‌ها، پیشگیری از آسیب کبدی، جلوگیری و کنترل خونریزی مری است.

این حالت، بیان‌کننده واریس مری است. واریس مری (به انگلیسی esophageal varices) سیاهرگ‌های قطوری هستند که در پوشش انتهایی مری ایجاد می‌شوند. شایع‌ترین و خطرناک‌ترین عوارض جانبی واریس مری خونریزی واریس است که در ۲۵ تا ۴۰ درصد از افراد مبتلا به این عارضه رخ می‌دهد.

زمانی که جریان خون منظم به کبد یا معده نرسد، خون به حالت لخته یا بافت اسکار، مسدود می‌شود. برای دور زدن انسدادها، جریان کبول‌های قرمز به رگ‌های کوچک‌تر می‌رود (که برای حمل حجم زیادی از خون طراحی نشده‌اند)، در این زمان رگ‌ها به دلیل حجم زیاد جریان ورودی، گشاده شده و می‌ترکند و خونریزی رخ می‌دهد. خوشبختانه دارو و روش‌های پزشکی برای کمک به توقف خونریزی از واریس مری؛ مانند استفاده از بنابلاکرها عمل جراحی رگ‌های واریسی وجود دارند که در ادامه این مطلب به بررسی کامل آن‌ها می‌پردازیم.

واریس مری چیست؟

همان‌طور که اشاره کردیم، واریس مری قطور شدن وریدهای آبی در اثر فشارخون بالا در رگ‌های خونی داخل و اطراف کبد (فشار خون پورتال) است. واریس رگ‌ها در مری معمولاً هیچ علامتی ایجاد نمی‌کند؛ اما بعضی وقت‌ها امکان دارد خودبه‌خود خونریزی کند (خونریزی خفیف یا خونریزی بسیار شدید که باعث شوک یا حتی مرگ می‌شود).

واریس در قسمت‌های مختلف بافت مری ایجاد می‌شود. زمانی که در بالای ورودی معده شکل می‌گیرد، به آن واریس معده می‌گوییم. پزشکان با استفاده از آندوسکوپی، واریس مری را تشخیص داده و درمان می‌کنند.

همه افرادی که به واریس مری مبتلا می‌شوند، واریس خطرناک همراه با خونریزی ندارند. عواملی که خطر خونریزی را افزایش می‌دهند، فشارخون پورتال بالا، واریس سیاهرگی بزرگ، بیماری شدید کبدی و مصرف مداوم الکل و مصرف داروهای مسکن هستند.

علائم واریس مری

واریس مری معمولاً در حالت خفیف، علائمی ایجاد نمی‌کند، مگر اینکه خونریزی کند. بیشتر مردم تا زمانی که واریس آن‌ها شروع به خونریزی نکند، نمی‌دانند واریس مری دارند.

زمانی که خونریزی ناکهانی و شدید باشد، فرد مقادیر زیادی خون استفراغ می‌کند یا خون را می‌بلعد که باعث مدفوع سیاه و قیری رنگ می‌شود. اگر خونریزی کنترل نشود، علائم شوک مانند پوست رنگ‌پریده، تنفس نامنظم و از دست دادن هوشیاری اتفاق می‌افتد. در مواردی هم به دلیل نزدیکی واریس به معده، امکان دارد درد معده در بعضی از بیماران رخ دهد.

شایع‌ترین علائم واریس مری بعد از خونریزی عبارت‌اند از:

- استفراغ خونی
- مدفوع سیاه، قیری یا خونی
- سبکی سر به دلیل از دست دادن خون
- از دست دادن هوشیاری در موارد شدید

علائم رایج در صورت داشتن بیماری کبدی

- زردی رنگ پوست و چشم که به یرقان معروف است.
- خونریزی یا کبودی آسان
- تجمع مایع در شکم، به نام آسیت

توصیه می‌شود بیماران کبدی و دارای سیروز کبدی بهتر است جهت پیشگیری آندوسکوپی تشخیصی انجام دهند.

علائم واریس مری در کودکان

در کودکان نیز موارد بالا و کاهش حجم ادرار به دلیل فشار خون پایین (در سطح غیر طبیعی) و سبکی سر در اثر ازدست دادن حجم زیادی خون، رخ می دهد.

چه زمانی برای بررسی علائم واریس مری به پزشک مراجعه کنیم؟

اگر علائم نگران کننده ای دارید، مانند بیماری کبدی یا فشار خون بالا، حتماً با پزشک متخصص مشورت کنید. با توجه به اینکه آسیب به مری در غذا خوردن تأثیر زیادی می گذارد، متخصص گوارش می تواند روش درمانی مناسبی را بر اساس علائم شما تجویز کند.

علل واریس مری

تورم رگ های مری می تواند دلایل متفاوتی داشته باشد که مهم ترین آن ها بیماری های کبد و معده و نقش آن ها در مسدود کردن رگ ها است. سایر دلایل بیماری واریس مری عبارت اند از:

- سیروز کبدی: گاهی اوقات ممکن است جریان خون ورودی به کبد مسدود شود. این مورد، بیشتر به دلیل بافت اسکار در کبد، هیپاتیت، بیماری کبد الکلی، کبد چرب و اختلال مجرای صفراوی یا کلانژیت صفراوی اولیه رخ می دهد و به آن سیروز کبدی می گوئیم. در این حالت، خون در رگ ها برمی گردد. با افزایش فشار در رگ های بزرگ، فشار خون پورتال شکل می گیرد و واریس مری متورم شده و حتی می ترسد.
- ترومبوز: لخته شدن خون که ترومبوز نیز نامیده می شود، در سیاهرگ بزرگ، معروف به رگ طحال، می تواند باعث واریس مری شود.
- عفونت انگلی: شیشتوزومیازیس یک عفونت انگلی است که می تواند به کبد، ریه، روده، مثانه و سایر اندام ها آسیب برساند.
- فشار خون بالا: فشار خون به رگ های مری فشار می آورد. این رگ های خونی دیواره نازکی دارند و نزدیک به سطح مری هستند که باعث انبساط و تورم آن ها می شود.

روش درمان واریس مری

اسکلروتراپی واریس مری
عمل جراحی واریس مری
درمان خانگی واریس مری
درمان واریس مری با داروی گیاهی و طب سنتی

تشخیص واریس مری

بعد از آشناسدن با علائم و دلایل ایجاد واریس، احتمالاً بخواهید بدانید واریس مری چگونه تشخیص داده می شود. افرادی که بیماری کبدی مانند علائم کبد چرب دارند، بهتر است آزمایش غربالگری انجام دهند تا به محض بروز نشانه تورم سیاهرگ، آن را درمان کنند. در حالت کلی، پزشکان برای تشخیص واریس مری از آندوسکوپی مری استفاده می کنند.

آندوسکوپی واریس مری

متخصصان یک لوله انعطاف پذیر (آندوسکوپی) را از دهان وارد می کنند تا بتوانند بافت داخل مری را ببینند. در صورت مشاهده واریس، می توانند از طریق آندوسکوپی نیز درمان هایی را برای توقف خونریزی انجام دهند:

- بانداژ آندوسکوپی: استفاده از باندهای بستن رگ های واریس
- اسکلروتراپی تزریقی: تزریق مواد برای بستن واریس
- تجویز دارو: تزریق وریدی داروی اکروتید یا وازوپرسین برای کمک به توقف خونریزی

پیشگیری از واریس مری

در حال حاضر هیچ درمانی نمی تواند از ایجاد واریس مری در افراد مبتلا به سیروز جلوگیری کند؛ اما داروهای مسدودکننده بتا در جلوگیری از خونریزی بسیاری از افرادی که واریس مری دارند، موثرند. موارد زیر می تواند به پیشگیری از عوارض حاد بیماری کمک کند:

○ الکل ننوشید. نوشیدن الکل به کبد آسیب وارد می کند.

○ رژیم غذایی سالم داشته باشید. میزان مصرف غذاهای چرب و سرخ شده را کاهش دهید.

○ وزن متعادل خود را حفظ کنید. چاقی با خطر بیشتر عوارض سیروز مرتبط است.

○ استفاده از مواد شیمیایی خانگی، لوازم پاک کننده و اسپری حشرات را به حداقل برسانید.

○ خطر ابتلا به هیپاتیت را با رابطه جنسی محافظت نشده و عدم استفاده از سرنگ مشترک کاهش دهید.

پانسمان واریس مری

بعد از جراحی واریس مری، به پانسمان احتیاج دارید. پانسمان واریس مری از یک نوار الاستیکی برای بستن رگ ها با خطر خونریزی ساخته شده است.

بیمار مبتلا به واریس مری چه غذایی باید بخورد؟

رژیم غذایی نرم، شامل موز رسیده، تخم مرغ و غذای پخته شده، سوپ، آش و

عدسی.

